herpy

GECKOR

Mossy New Caledonian gecko

Mniarogekko chahoua

En stor, mossfläckig och nattaktiv klättrare från de fuktiga låglandsskogarna på Nya Kaledonien, med kort, bred nos och kraftig gripsvans. Den är en av de vackraste bland de stora nykaledoniska geckorna, men kräver mer plats och mer tålamod än sin berömda släkting *Correlophus ciliatus*.

Familj: Diplodactylidae Tidigare namn: *Rhacodactylus chahoua; Platydactylus chahoua*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**25-31 cm** total längd inkl. svans
Vikt	**50-60 g**
Livslängd	**15-20 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Regnskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 60 × 90 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Värmeplats	**27-29 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter, frukt och färdigfoder**
Hålls	**Ensamma eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**15-24 mån.**
Kullstorlek	**2 ägg**
Kullar per år	**3-5**
Inkubation	**60-120 dagar** vid 22-26 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Släktnamnet *Mniarogekko* betyder mossgecko, och det är träffande. Teckningen hos *Mniarogekko chahoua* är en marmorering av grå, gröna, roströda och bruna fläckar, som får djuret att likna en gren täckt av mossa och lav. Huvudet är stort och triangulärt med kort, avrundad nos, och de stora ögonen har lodrät pupill och inga ögonlock. Tårna är breda med hud emellan och har lameller som fäster på släta ytor, och svansen är kraftig och gripande. Djur från öarna är ofta ljusare och mer gråfläckiga än de från huvudön.

Arten beskrevs av den franske apotekaren och naturforskaren Arthur Bavay 1869 som *Platydactylus chahoua*. Under många år hette den *Rhacodactylus chahoua* och hörde till samma släkte som de andra stora nykaledoniska geckorna. Vid en revision 2012 fick den ett eget släkte, *Mniarogekko*, tillsammans med den närbesläktade *Mniarogekko jalu*, som beskrevs samtidigt.

Vuxna djur mäter 25-31 cm inklusive svans, varav kroppen utgör upp till knappt 15 cm. Vikten ligger vanligen omkring 50-60 g, men det finns bara få tillförlitliga viktuppgifter. *M. chahoua* fäller sällan svansen, men gör den det växer den inte ut igen.

Som ung är geckon skygg och hoppig, och den blir ofta lugnare med åldern. Den har dock ett kraftigt bett och är mer ett djur att titta på än att ha i handen. Den ligger ett steg över de allra enklaste geckorna, eftersom den kräver ett stort, högt terrarium, en stabil hög luftfuktighet och extra omsorg med kalk när man föder upp.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

Utbredning och livsmiljö

Arten lever bara på Nya Kaledonien i sydvästra Stilla havet. På huvudön Grande Terre finns den i spridda bestånd från Mont Koghis i söder till Amoadalen norr om Poindimié i norr. I Sydprovinsen är den känd bland annat från Mont Mou och från Sarraméa vid foten av Dognyplatån, och den har setts i naturparken Rivière Bleue. I Nordprovinsen har den hittats på flera ställen i Amoadalen. Den är dessutom känd från Île des Pins söder om huvudön och från Belepöarna i norr.

Utbredningen är liten och splittrad. Det samlade område där arten förekommer uppskattas till omkring 4.000 km², men den bebor bara omkring 32 km² av det. Fynd utanför Nya Kaledonien kommer från djur i fångenskap.

> **Naturlig utbredning:** Nya Kaledonien.

LIVSMILJÖ

Geckon lever i tät, sluten skog och i galleriskog längs vattendrag, från lågland upp till omkring 500 meters höjd. Den är helt trädlevande och nattaktiv. På dagen sover den i springor och hål i stammar och tjocka grenar, och på natten söker den föda i kronorna. Den håller sig dock mer i skogens skuggiga understorey än högst uppe i trädtopparna.

Klimatet är subtropiskt, och skogarna är fuktiga året runt. Temperatur och fuktighet i geckons gömställen är inte uppmätta, men klimatet är milt, omkring 20-28 °C, med hög luftfuktighet, särskilt på natten. Födan är insekter och små ryggradsdjur, men också nektar och frukt när träden blommar och bär frukt.

Arten är sårbar. Det största hotet är råttor, som är talrika i låglandsskogen och kan jaga ända uppe i kronorna. Dessutom kommer förvildade katter, den invasiva myran *Wasmannia auropunctata*, avverkning av låglandsskog och olaglig insamling på platser som är lätta att ta sig till.

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur behöver ett högt terrarium på minst 60 × 60 × 90 cm (längd × bredd × höjd), och större är bättre. Höjden är viktigare än golvytan. Ungar under ca 20 g klarar sig bäst i en liten låda på ca 30 × 30 × 30 cm, där de lätt hittar maten, och flyttas upp när de är stora nog. Den lilla lådan ska inte ha värmelampa eller UVB.

Inred med många lodräta och sneda grenar, korkrör, magnetiska hyllor och växter på flera höjder. Till skillnad från *Correlophus ciliatus* föredrar *Mniarogekko chahoua* att vila på själva grenarna i stället för inne i lövverket, så ge den solida, vågräta sittplatser och korkrör högt upp. Ett tätt planterat hörn ger extra skydd.

Som bottensubstrat fungerar en fuktig blandning av ogödslad jord och kokosmull, gärna med ett lager vissna löv överst eller som bioaktivt substrat med hoppstjärtar och gråsuggor. Substratet håller kvar fukten och dämpar om djuret faller ner. Till ungar är hushållspapper det säkraste. God ventilation är viktig, så att luften inte blir stillastående.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

TEMPERATUR

På dagen ska det vara 22-26 °C i terrariet, och en viloplats högst upp under en svag värmelampa får nå 27-29 °C, gärna i den låga änden. På natten är 18-22 °C lämpligt.

Värme är den största faran. Över 29-30 °C blir geckon snabbt stressad, så ställ terrariet bort från söderfönster och låt all uppvärmning styras av en termostat eller dimmer. I ett vanligt vardagsrum behövs som regel bara en liten värmekälla. Mät med en digital termometer både upptill och nedtill.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Håll en luftfuktighet på 60-80 %, mätt mitt i terrariet, och låt den vara högst på natten. Spraya ordentligt med ljummet vatten varje kväll och på morgonen vid behov. Substratet ska vara fuktigt, men aldrig blött, och luften får inte bli stillastående och kladdig. Fuktighet under 55 % under längre tid ger problem med ömsningen.

Mniarogekko chahoua dricker mest droppar från blad och rutor, men ställ ändå in en låg skål med friskt vatten, som byts dagligen. En hygrometer visar om rytmen håller.

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och kan överleva utan UVB om den får D3-vitamin genom fodret, men den trivs bäst med svagt UVB-ljus. Använd ett rör för skuggdjur (Ferguson-zon 1), till exempel ett T8-rör på 5 % eller ett svagt T5-rör, så att UV-indexet är 1-2 på de översta grenarna, och se till att det finns skugga i resten av terrariet. Det ska vara minst 15 cm från lampan ner till de högsta grenarna, och lampan bör helst sitta ovanför ett grovt nät, eftersom ett fint nät dämpar UV-ljuset kraftigt.

Håll lampan tänd 12 timmar om dagen på sommaren och 10 timmar på vintern, gärna styrd av en timer. Natten ska vara mörk.

UTFODRING

Mniarogekko chahoua är allätare. Baskosten är färdigblandad pulverkost för fruktätande geckor, rörd med vatten till en tjock gröt och serverad på en hylla högt upp, kompletterad med levande insekter. Ungdjur under ett år får gröt varje dag och insekter varannan dag. Vuxna får båda delarna varannan dag. Ta bort rester efter ett dygn.

Bra foderinsekter är syrsor, dubiakackerlackor och gräshoppor, med vaxmottslarver som godbit. Insekterna får högst vara lika stora som avståndet mellan djurets ögon, ska ha ätit ordentligt i ett par dagar och pudras lätt med kalk. Använd kalk med D3-vitamin bara med måtta om djuret också har UVB, eftersom färdigkosten redan innehåller D3.

Mogen frukt som banan, mango och papaya kan ges som godbit, men inte som huvudfoder. Undvik citrusfrukter.

BETEENDE OCH HANTERING

Mniarogekko chahoua är skygg och hoppig som ung och blir ofta lugnare med åldern. Den har ett kraftigt bett och ett fast grepp. Ge nya djur två veckors lugn innan du börjar hantera dem. Börja med fem minuter åt gången på kvällen, låt djuret gå fritt från hand till hand och sitt lågt ifall den hoppar. Ta aldrig tag i svansen.

Den hålls bäst ensam. En hane kan hållas med flera honor, men två hanar får aldrig hållas tillsammans, för de kan skada varandra allvarligt. Håller du flera djur tillsammans ska de vara lika stora, ha varsitt gömställe och övervakas noga när de möts första gången. För få gömslen eller för mycket värme gör djuren stressade och mer aggressiva.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna känns igen på en tydlig bula vid svansroten, förstorade sporrar vid kloaken och en rad av porer framför kloaken. Porerna kan ses med lupp när djuret mäter omkring 8 cm från nos till kloak. Djuren är könsmogna vid 15-24 månader, men storlek och kondition betyder mer än åldern. Honor bör vara minst 18 månader gamla och i god hull innan de sätts i avel, eftersom äggen tappar dem på kalk.

PARNING

Ge djuren en svalare period på ett par månader före säsongen, till exempel 20-21 °C på dagen och 18 °C på natten med kortare dagar, och höj sedan gradvis temperatur, daglängd och fuktighet. Sätt in hanen hos honan och håll ett öga på dem de första nätterna. Könsmogna djur parar sig som regel snabbt, och hanen kan sedan tas ut igen. Honan kan lägga flera äggkullar efter en parning, så håll henne i god hull med gott om kalk.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger två ägg åt gången med ca fem veckors mellanrum, vanligen tre till fem äggkullar under säsongen. Äggen har ett ovanligt kraftigt förkalkat skal, och det tär på honans kalkreserver. Håll därför extra god uppsikt över hennes vikt och kalksäckarna i gommen, och avbryt aveln om hon tappar vikt.

Ställ in en äggläggningslåda med fuktig sphagnum, kokosmull eller vermiculit i terrariet, till exempel en plastlåda med ett hål i locket. Vissa honor ignorerar lådan och lägger äggen på ett annat ställe, och vissa honor vaktar sina ägg.

INKUBATION

Ta upp äggen så snart de hittats, utan att vända dem. Lägg dem två tredjedelar ner i fuktig vermiculit eller perlit, ca två delar substrat till en del vatten efter vikt, i en liten låda med ett par lufthål. Markera ovansidan med blyerts.

Rumstemperatur på 22-26 °C fungerar bra. Äggen kläcks efter 60-120 dagar, snabbast i den höga änden av intervallet. Över 28 °C är riskabelt. Ofta kläcks bara omkring hälften av äggen, bland annat eftersom de tjocka skalen gör det svårt att se hur embryot mår. Missfärgade ägg kan fortfarande vara livskraftiga, så kassera ett ägg först när det faller ihop och möglar. Om könet beror på temperaturen vet man inte.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ta ut ungarna ur inkubatorn senast ett dygn efter kläckningen. Sätt varje unge i en liten låda på ca 30 × 30 × 30 cm med hushållspapper som botten, ett par grenar, kork och en växt. Luftfuktigheten ska vara 60-80 %, temperaturen 24-26 °C på dagen och 18-22 °C på natten. Spraya dagligen och ställ in en låg vattenskål.

Ungarna lever på gulesäcken de första dagarna och börjar äta efter tre till sju dagar. Ge dem samma pulverkost som de vuxna varje dag och små, kalkpudrade insekter, till exempel de allra minsta syrsorna, varannan dag. Håll ungarna enskilt, undvik hantering de första veckorna och väg dem regelbundet. De är fullvuxna efter ett och ett halvt till två år.

Hälsa och vanliga misstag

Mniarogekko chahoua är robust när temperatur och fukt är i ordning, men fel i skötseln kan bli dyra för djuret. Typiska problem är:

- För mycket värme, över omkring 29-30 °C, som ger stress, aptitlöshet och i värsta fall döden.
- För lite kalk och D3-vitamin, särskilt hos ungar och avelshonor. Det ger mjuka käkar, krokiga lemmar och darrningar. Använd en bra färdigkost och pudra insekterna.
- För låg luftfuktighet, som ger hudrester på tår och svansspets. Ge ett fuktigt gömställe och lossa resterna försiktigt med ljummet vatten.
- För blöt och stillastående miljö, som ger mögel, svamp och hudproblem.
- Fetma hos djur som får för många feta larver eller för mycket frukt.
- Äggläggningsbesvär hos honor som saknar kalk eller ett lämpligt ställe att lägga äggen. Det kräver snabb veterinärhjälp.
- Förlorad svans efter hantering eller slagsmål. Den växer inte ut igen.

Ett friskt djur har klara ögon, en fyllig svansrot och ett gott grepp. Sök veterinär med erfarenhet av kräldjur om geckon tappar vikt, inte äter på flera veckor eller verkar slö.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.